

Illustrasjonsfoto: Andrea Piacquadio

Spørsmålet:

Kan jeg få erstatning for ulovlig tvangsbehandling?

SPØRSMÅLET

Helge Hjort, advokat

Jeg ble feilaktig tvangsmedisinert fra jeg var 16 til jeg var 18 år. Jeg klaget til Sivilombudet, som uttalte at det ikke var lovlig. Kan jeg få erstatning for tvangsbehandlingen?

Hilsen NN

SVAR: Dette ligner en sak jeg har jobbet med som advokat. Der uttalte også Sivilombudet:

«Psykisk helsevernloven § 4-4 gir ikke hjemmel til å «forsøke» eller «prøve ut» tvangsmedisinering med antipsykotika, med mindre kravet til «stor sannsynlighet» for tilstrekkelig positiv effekt er oppfylt. [...] Ettersom Fylkesmannen har lagt til grunn en uriktig forståelse av kravet til stor sannsynlighet og dermed en uriktig rettsanvendelse, er vedtakene om tvangsmedisinering ulovlige.»

Ombudet ba om at Statsforvalter (tidligere Fylkesmannen) gjorde opp for den urett denne personen var påført, men det skjedde ikke. Vi ba om erstatning fra NPE (Norsk pasientskadeerstatning). NPE hadde som praksis å *avvise* tvangssaker, fordi NPE behandler ikke tvang. Praksisen er nylig endret til at også feilbehandlete tvangssaker skal behandles og kan gi rett til erstatning. NPE kan vurdere om «utredning, diagnostisering, oppfølging og behandling av pasienten *som har skjedd på frivillig grunnlag* har vært i tråd med god medisinsk praksis.»

Men skal slik tvangsbehandling vurderes som om den ble gitt frivillig? Skal man fingere at tvang er noe pasienten har gått med på av fri vilje?

Du kan bare tvangsmedisineres dersom det er stor sannsynlighet for at den har positiv effekt, altså at den fører til helbredelse eller såkalt «vesentlig bedring» (evt. at vesentlig forverring unngås). Men pasienterstatning gis altså kun hvis behandlingen var *uforsvarlig*, uansett om du ble behandlet frivillig eller med tvang.

Pasientskadenemnda uttalte: «Utredningen og diagnostiseringen av deg var i tråd med vanlig god medisinsk praksis. Det var godt medisinsk grunnlag for behandlingen med medikamenter, og medisineringsen ble fulgt opp i tråd med vanlig praksis. Bivirkningene du fikk av medisineringsen var forbigående, og du har vært ved bedre psykisk og fysisk helse etter den innklagede behandlingen. At Sivilombudet har kritisert Statsforvalterens forståelse av vilkårene for medisineringsen uten samtykke i psykisk helsevernloven, samt Statsforvalterens saksbehandling i klagesakene om tvangsbruken, er ikke relevant for spørsmålet om det har skjedd en svikt i behandlingen som gir rett til erstatning etter pasientskadeloven.»

Denne pasienten ble først bedre da tvangsmedisineringsen ble avsluttet. Han har nå klaget til Sivilombudet, som da får mulighet til å uttale sitt syn på om forsvarligheten av frivillig og tvungen behandling bør bedømmes likt i erstatningssaker. Skal tvangsmedisineringsen anses som om den var mottatt frivillig?

Hvis svaret på det er ja, må du gå til sak mot staten om du vil kreve erstatning. Kan vår lovgiver Stortingets mening med ordningen for pasientskadeerstatning ha vært å overlate ulovlig tvangsmedisinerte pasienter til å ta belastningen med å saksøke staten? Der vil utfallet være helt uvisst, og saksøker risikerer å bli idømt hundretusener i saksomkostninger. •

Publisert 29.04.24. Oppdatert 29.04.24